

פרשת תרומה תשע"ט – למה נאמר 'ויקחו' ולא 'ויתנו'?

1. שמות כה: וידבר ה' אל משה לאמר: דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. **שמות לה:** ויאמר משה אל כל עדת בני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה' לאמר: קחו מאתכם תרומה לה' כל נדיב לבו יביאה את תרומת ה' זהב וכסף ונחשת.

אלשיך ריש פרשתנו: אם כל בני ישראל לוקחים מי יהיה הנותן? היה ראוי לומר 'ויתנו לי תרומה'?

בראשית יח: יקח נא מעט מים ורחצו רגליכם והשענו תחת העץ ואקחה פת לחם וסעדו לבכם - **שפתי דעת [לבעל הכלי יקר] וירא:** למה אמר 'ואקחה פת לחם' ולא 'ואתנה'?

בית הלוי ריש תרומה: דקדק הכתוב לומר 'ויקחו לי', דעיקר מה שיש לאדם בממונו הוא מה שנותן לצדקה. דגם מי שיש לו ממון הרבה אין הממון שלו, רק מונח אצלו, ורק הסך שנותן לצדקה הוא שלו ממש. וזה שאמר מונבז המלך (בבא בתרא יא) שבזבז כל ממונו לצדקה: 'אבותיי גנזו לאחרים אבל אני גנזתי לעצמי'.

2. שמות כה: דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי ... ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם - **וחם השמש (הגר"ש משאש, רבה של ירושלים):** למה לאסוף נדבות בקופות? הרי הקב"ה אומר: "לי הכסף ולי הזהב"? והיה יכול להוריד משכן וארון ושולחן ומנורה מן השמים, בנוי ומפואר ... ויימנע מהם הטורח ההוא בארץ תלאות?

תנחומא פקודי ו: אלה פקודי המשכן משכן **העדות** - עדות לכל באי העולם **שנמחל להם מעשה העגל**. למה הדבר דומה? למלך שנשא אישה והיה מחבבה, כעס עליה והלך לו. היו שכנותיה אומרות שוב בעליך אינו חוזר. לימים חזר ונכנס ואכל ושתה עמה, ועדיין שכנותיה לא מאמינות שנתרצה. מתוך כך ראו ריח בשמים עולה מן הבית [שמתקשטת לכבודו] ידעו שנתרצה לה. כך הקב"ה חבב את ישראל ונתן את התורה ולאחר ארבעים יום סרחו. אמרו הגויים שוב אינו חוזר אליהם ... אמר לו 'ועשו לי מקדש' וכיון שראו אומות העולם ריח הקטרת עולה מהמשכן - ידעו שנתרצה להם.

ליקוטי שיחות כו/262: המשכן נועד להיות כפרה על חטא העגל, והחרטה באה לידי ביטוי בכך שבמקום הזהב ששפכו קודם עבור העגל, נתנו כעת זהב בנדיבות לב יתירה עבור השראת השכינה. וכפי המסופר לקמן בפרשת ויקהל ש'מרבים הם להביא ... והמלאכה הייתה דים והותר'. ולכן עיקר ציווי ה' היה על **לקיחת הגזברים** מעם ישראל ולא על עצם הנתינה, משום שכל עניין הנתינה היה לבטא את **נדבת הלב** שרוצה להתקרב אל הקב"ה ולכן היה צריך לבוא מעצמם.

שיר השירים ח,ז: אם ייתן איש את כל הון ביתו באהבה - בוז יבוזו לו - **סוטה כא,ב:** כהלל ושבנא ... הלל ושבנא היו אחים, הלל עסק בתורה ושבנא עשה עסקים. לסוף אמר שבנא להלל: בוא נחלוק בזכויות. יצאה בת קול ואמרה בבוז 'אם יתן איש את כל הון ביתו וגו'."

3. מדרש אגדה (במדרש לקח טוב): 'קחו מאתכם' - קחו **זכות לעצמכם**, קחו **ברכה לאנשי ביתכם**. **רות ב,יט:** ותאמר לה חמותה איפה לקטת היום ואנה עשית? יהי מכירך ברוך: ותגד לחמותה את אשר עשתה עמו ותאמר שם האיש אשר עשיתי עמו היום בועז - **רות רבה ה,ט:** יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, **העני עושה עם בעל הבית**, שכן אמרה רות לנעמי 'שם האיש אשר עשיתי עמו היום' ... הרבה פעולות והרבה טובות עשיתי עמו בשביל שהאכילני פרוסה אחת.

מכתב מהרבי מליובאוויטש יא אלול תש"י: אצל הקב"ה יש שתי דרכים: דרך אחת, שקודם נותן כסף ואח"כ רואה כמה מפרישים לצדקה, ודרך שנייה, שנותנים לצדקה יותר מהאפשרי וה' אינו נשאר בעל חוב, אלא מחזיר בחשבון פי כמה חלקים ... לכן בראותי את סכום הצ'ק, תמהני **מה שמרחמים הנכם על הקב"ה!** מה אכפת לכם שהצ'ק יהיה כזה שהקב"ה ייתן עליו הכנסה שלא בערך?

רמב"ם מגילה ב: חובת סעודת פורים שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה ... וכן חייב לשלוח שני מיני תבשיל לחברו שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו ... וחייב לחלק לעניים ביום הפורים שנאמר ומתנות לאביונים ... ומוטב להרבות במתנות אביונים מלהרבות בסעודתו ובשלוח מנות, **שאין שם שמחה גדולה ומפוארה אלא לשמח לב עניים ויתומים שהמשמח לב האומללים האלו דומה לשכינה**.